

Національний університет
водного господарства
та природокористування

Міністерство освіти і науки України
Національний університет водного господарства
та природокористування
Навчально-науковий інститут права
Кафедра суспільних дисциплін

07-03-42

МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ

до семінарських занять та самостійного вивчення
з навчальної дисципліни

**«Психологія трудових відносин
рибогосподарських колективів»**

для студентів за напрямом підготовки
207 «Водні біоресурси та аквакультура»
денної форми навчання

Рекомендовано до друку
методичною комісією
за напрямом підготовки
207 «Водні біоресурси та
аквакультура»
Протокол № 2
від 20 вересня 2016 р.

Рівне – 2016

Національний університет

водного господарства
та природокористування

Методичні вказівки до семінарських занять та самостійного вивчення з навчальної дисципліни «Психологія трудових відносин рибогосподарських колективів» для студентів за напрямом підготовки 207 «Водні біоресурси та аквакультура» денної форми навчання / Н.В. Оксентюк. – Рівне : НУВГП, 2016. – 28 с.

Упорядник : Н.В. Оксентюк, к.психол.н., ст. викладач

Відповідальний за випуск: Ю.П. Олексін, доктор педагогічних наук, професор

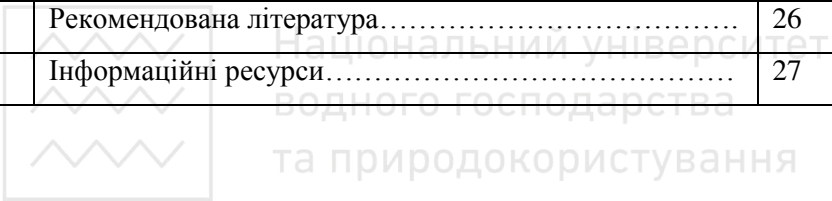
національний університет
водного господарства
та природокористування

© Оксентюк Н.В., 2016
© НУВГП, 2016

ЗМІСТ

	Передмова.....	4
1	Методичні поради до вивчення дисципліни.....	6
2	Програма навчальної дисципліни.....	7
3	Теми семінарських занять.....	9
4	Плани семінарських занять.....	10
5	Завдання для самостійної роботи.....	21
6	Методи контролю.....	22
7	Питання до модульного контролю з дисципліни.....	24
8	Рекомендована література.....	26
9	Інформаційні ресурси.....	27

Передмова

Дисципліна «Психологія трудових відносин рибогосподарських колективів» формує систему загальної психологічної підготовки фахівців для вирішення практичних, професійних і наукових завдань, проблем керування діяльністю трудового колективу з метою забезпечення ефективного досягнення результатів цієї діяльності.

Найскладнішою і найвідповідальнішою зі сфер людської діяльності вважається управлінська як основна складова професійної діяльності керівника. Основне завдання психології трудових відносин полягає в аналізі психологічних умов і особливостей людської діяльності, адже від способів здійснення управління істотно залежить ефективність спільної діяльності великих груп людей, соціально-економічне, політичне і психологічне становище цілих країн і народів, а багатопланові питання управлінської діяльності неможливо вирішувати без розумної духовної особистості, без підвищення її психологічної готовності до роботи в сучасних умовах.

Завданнями навчальної дисципліни є:

- розкриття методологічних і теоретичних положень психології управління;
- вивчення характерних рис управлінської діяльності як специфічного виду людської діяльності;
- формування вмінь і навичок використання психодіагностичних методик відповідно до їх призначення, психологічних знань про людину для аналізу конкретних ситуацій в управлінській діяльності;
- удосконалення навичок самостійної роботи з науковою літературою.

Після вивчення дисципліни студенти повинні:

● знати:

- предмет, методи, історію, напрями психології управління;
- психологію особистості службовця;
- структуру особистості службовця, шляхи формування особистості службовця;
- психологію особистості керівника (психологічні особливості, авторитет, влада);
- психологічні особливості процесу прийняття керівником рішень;
- психологічні аспекти управлінського спілкування (ділового спілкування керівника);

– психологічні основи поведінки керівника в конфліктних ситуаціях;

- психологічні особливості управлінської роботи з колективом;
- психологічні функції колективу як об'єкта управління;
- роль керівника у процесі формування соціально-психологічного клімату.

● **уміти:**

- діагностувати психологічні стани та почуття власні та підлеглих з метою забезпечення ефективної управлінської діяльності;
- оцінювати відповідність якісних та кількісних показників рівня розвитку пізнавальних процесів підлеглих за встановленими виробничими нормами та вимогами;
- визначати характер впливу рівня розвитку пізнавальних процесів підлеглих на ефективність виконання професійних та соціально-виробничих завдань різного рівня складності;
- застосовувати соціальні прийоми підвищення ефективності пізнавальних процесів, що супроводжують управлінську діяльність;
- оцінювати за характеристиками психологічних станів та почуттів рівень задоволення умовами, характером та результатами управлінської діяльності.
- встановлювати рівень відповідності індивідуально-типологічних особливостей, рис характеру, інтересів, здібностей, переконань та цінностей наявним умовам управлінської діяльності;
- аналізувати вплив різних факторів на психічну діяльність людини;
- аналізувати причини конфліктів та обирати стилі поведінки в конфліктних ситуаціях;
- ефективно використовувати психологічні прийоми вирішення конфліктів;
- визначати психологічний клімат в організації для сприяння позитивного психологічного клімату в організації;
- удосконалювати навички управлінського спілкування.

1. Методичні поради до вивчення дисципліни

Зміст дисципліни реалізується опануванням трьох блоків: теоретичного, практичного та блоку самостійної роботи.

Напрямами самостійної роботи з вивчення курсу є: вивчення окремих тем та питань, підготовка фіксованих виступів, підготовка до семінарських занять.

Для розуміння студентами змісту курсу, системи семінарських занять та самостійного вивчення, форми підсумкового контролю вказівки містять програму навчальної дисципліни, теми і плани семінарських занять, теми самостійної роботи та вимоги до звіту про її виконання, індивідуальні завдання, питання до модульного контролю, рекомендовану (базову, допоміжну) літературу, інформаційні ресурси.

Для успішної підготовки до семінарського заняття розділ «Плани семінарських занять» містить тему, вид семінарського заняття, методи, які будуть застосовуватись в процесі проведення семінару, мотивацію навчання, мету, актуалізацію опорних знань, план, основні поняття, зміст узагальнення вивченого, завдання для підготовки до семінарського заняття, контрольні запитання до теми та літературу з вказівкою сторінок вивчення відповідної теми.

З метою узагальнення вивченого, успішного виконання вправ, психологічних та контрольних тестів, студентам пропонується опрацювання конспекту лекції, рекомендованої літератури та контрольні запитання для самоперевірки.

Змістовий модуль 1. Психологія трудових відносини як галузь психологічної науки. Психологія особистості керівника. Психологія управлінської діяльності у сфері рибогосподарських підприємств

Тема 1. Психологія трудових відносини як галузь психологічної науки

Психологія трудових відносини як галузь психологічної науки. Історія, наукові напрями, предмет, об'єкт, завдання психології трудових відносини, її сучасний стан розвитку. Структура, функції та основні категорії психології управління. Зв'язок психології трудових відносини з іншими науками, галузі психології трудових відносини. Методологічні засади психології трудових відносини. Методи психології трудових відносини.

Тема 2. Особистість службовця, її структура і шляхи формування

Поняття про особистість. «Людина», «індивід», «особистість», «індивідуальність»: співвідношення понять. Основні вітчизняні та зарубіжні підходи до вивчення особистості. Структура особистості службовця сфери рибогосподарських підприємств. Спрямованість особистості. Загальнолюдські властивості. Індивідуально-психологічні риси. Шляхи формування і розвитку особистості службовця.

Тема 3. Психологічні особливості, авторитет та влада керівника

Поняття «керівництво». Основні психологічні категорії керівництва. Теорії лідерства (керівництва). Психологічні критерії здатності до лідерства і керівництва. Типи керівників.

Психологічні особливості форм влади. Авторитет керівника.

Психологічні особливості процесу прийняття керівником рішень.

Поняття «управлінське рішення». Класифікація і види

Організація та контроль виконання рішень в психологічному вимірі. Етичність у прийнятті рішень.

Змістовий модуль 2. Психологія управлінського спілкування. Психологія управлінської роботи з колективом сфери рибогосподарських підприємств

Тема 4. Психологія ділового спілкування керівника

Поняття про спілкування. Ділове спілкування. Функції спілкування. Види, рольова поведінка, стилі спілкування. Засоби спілкування. Основні форми, стратегії і тактики ділового спілкування. Закономірності успішного спілкування. Етикет ділової людини.

Тема 5. Психологічні основи поведінки керівника в конфліктних ситуаціях

Поняття про конфлікт. Структура конфлікту. Динаміка конфлікту. Функції та типологія конфліктів. Конфлікти в організаціях та у сфері управління. Причини службових конфліктів.

Шляхи розв'язання конфліктних ситуацій в колективі сфери рибогосподарських підприємств. Основні тактики та стилі поведінки керівника в конфліктних ситуаціях. Відновлення стосунків. Коригування ставлення.

Тема 6. Психологічні функції колективу сфери рибогосподарських підприємств як об'єкта трудових відносин

Психологія організації в управлінні. Соціально-психологічні функції організації. Психологічна характеристика групи як структурного елементу організації. Психологічні особливості колективної діяльності в організації.

Класифікація і види колективів. Шляхи формування колективу. Психологія відповідальності в організації сфери рибогосподарських підприємств.

Сутність соціально-психологічного клімату в колективі. Роль вертикальних і горизонтальних службових взаємовідносин у формуванні сприятливого психологічного клімату. Чинники, що сприяють формуванню сприятливого психологічного клімату в колективі. Ортобіоз керівника.

3. Темі семінарських занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1.	Методи психології трудових відносин	2
2.	Індивідуально-психологічні риси особистості в психології трудових відносин	2
3.	Основні психологічні категорії керівництва	2
4.	Основні форми, стратегії і тактики ділового спілкування в психології трудових відносин	2
5.	Основні тактики та стилі поведінки керівника в конфліктних ситуаціях	2
6.	Психологічні функції колективу як об'єкта трудових відносин сфери рибогосподарських підприємств	4
	Разом	14

4. Плани семінарських занять

Семінарське заняття № 1

Тема: Методи психології трудових відносин

Вид заняття: семінар-розгорнута бесіда

Методи: бесіда, діагностика знань, психологічне дослідження, самостійна робота

Мотивація навчання: особистісне і професійне самовдосконалення

Мета: *знати* предмет і завдання, етапи розвитку психології управління як науки, наукові школи (напрямки) сучасної психології управління, основні категорії психології управління, методи психології управління

вміти здійснювати порівняльний аналіз теорій сучасної психології управління, обґрунтовувати доцільність використання методів досліджень.

Актуалізація опорних знань : контрольні запитання (тестовий контроль) до теми «Психологія трудових відносини як галузь психологічної науки».

План

1. Поняття «трудові відносини» як основна категорія психології управління.
2. Психологічні методи вивчення особистості в системі управління.
3. Соціально-психологічні методи вивчення організації в структурі управління.
4. Методи, спрямовані на розв'язання управлінських завдань та прийняття управлінських рішень.

Основні поняття: предмет, історія, напрями, методи, функції, принципи психології трудових відносин

Узагальнення вивченого: виконання вправ, робота з психологічними тестами

Завдання для підготовки до семінарського заняття:

І. 3 метою узагальнення вивченого, успішного виконання вправ, психологічних та контрольних тестів, опрацювавши концепт лекції та рекомендовану літературу, знати відповіді на запропоновані запитання.

Контрольні запитання до теми

1. Дайте визначення психології трудових відносин як галузі психологічної науки.
2. Назвіть етапи розвитку психології трудових відносин.
3. Назвіть наукові напрями, предмет, об'єкт, завдання психології трудових відносин.
4. Охарактеризуйте структуру, функції та основні категорії психології трудових відносин.
5. Охарактеризуйте зв'язок психології управління з іншими науками. Назвіть галузі психології трудових відносин.
6. Охарактеризуйте методологічні засади психології трудових відносин.
7. Назвіть та охарактеризуйте методи психології трудових відносин.

II. Опрацювавши рекомендовану літературу, законспектувати та підготувати виступи відповідно до плану семінарського заняття.

Література:

1. Крушельницька Я.В. Фізіологія і психологія праці: Навч.-метод. посібник для самостійного вивчення дисципліни /Я.В. Крушельницька. – Київ: КНЕУ, 2002. - с.
2. Орбан-Лембрик Л.Е. Психологія управління: Посібник. – К.: Академвидав, 2003. – С. 9-103 (Альма-матер).
3. Цимбалюк І.М. Психологія управління: Навч. посіб. – К.: ВД «Професіонал», 2008. – С. 10-83
4. Психологія: Підручник/ Ю.Л. Трофімов, В.В. Рибалка, П.А. Гончарук та ін.; за ред. Ю.Л. Трофімова. – 4-те вид., стереотип. – К.: Либідь, 2003. – С.53-61.
5. Якубовська С.С. Психологія управління: Навч. посібник / С.С. Якубовська. – Рівне: НУВГП, 2010. – 360 с.

Тема: Індивідуально-психологічні риси особистості в психології трудових відносин

Вид заняття: семінар-розгорнута бесіда

Методи: бесіда, діагностика знань, психологічне дослідження, самостійна робота

Мотивація навчання особистісне і професійне самовдосконалення

Мета: *знати* основні вітчизняні та зарубіжні підходи до вивчення особистості, структуру особистості службовця, складові спрямованості особистості, індивідуально-психологічні властивості.

вміти визначати темперамент, характер, здібності підлеглих з метою підвищення ефективності керівництва

Актуалізація опорних знань : контрольні запитання (тестовий контроль) до теми «**Особистість службовця, її структура і шляхи формування**»

План

1. Поняття про темперамент, його роль у психічній діяльності та поведінці службовця. Теорії темпераменту. Типи темпераментів, основні властивості темпераменту. Темперамент і трудові відносини.
2. Поняття про характер. Структура характеру. Основні риси характеру службовця. Характер і трудові відносини.
3. Поняття про здібності. Структура здібностей службовця. Різновиди здібностей. Загальні здібності до управлінської діяльності (ЗЗУД). Вміння керівника визначати і застосовувати здібності підлеглих як складова успіху в управлінні.

Основні поняття: темперамент, характер, здібності

Узагальнення вивченого: виконання вправ, робота з психологічними тестами

Завдання для підготовки до семінарського заняття:

- I. З метою узагальнення вивченого, успішного виконання вправ,

психологічних та контрольних тестів, опрацювавши конспект лекції та рекомендовану літературу, знати відповіді на запропоновані запитання.

Контрольні запитання до теми

1. Розкрийте співвідношення понять «людина», «індивід», «особистість», «індивідуальність».
2. Охарактеризуйте основні вітчизняні та зарубіжні підходи до вивчення особистості.
3. Проаналізуйте структуру особистості службовця.
4. Охарактеризуйте поняття «спрямованість особистості».
5. Охарактеризуйте загальнолюдські властивості особистості.
6. Охарактеризуйте індивідуально-психологічні риси особистості.
7. Які шляхи формування і розвитку особистості службовця?

II. Опрацювавши рекомендовану літературу, законспектувати та підготувати виступи відповідно до плану семінарського заняття.

Література:

1. Крушельницька Я.В. Фізіологія і психологія праці: Навч.-метод. посібник для самостійного вивчення дисципліни /Я.В. Крушельницька. – Київ: КНЕУ, 2002. - с.
2. Орбан-Лембрик Л.Е. Психологія управління: Посібник. – К.: Академвидав, 2003. – С.109-156 (Альма-матер).
3. Цимбалюк І.М. Психологія управління: Навч. посіб. – К.: ВД «Професіонал», 2008. – С.105-127
4. Психологія: Підручник/ Ю.Л. Трофімов, В.В. Рибалка, П.А. Гончарук та ін.; за ред. Ю.Л. Трофімова. – 4-те вид., стереотип. – К.: Либідь, 2003. – С.75-170.
5. Якубовська С.С. Психологія управління: Навч. посібник / С.С. Якубовська. – Рівне: НУВГП, 2010. – 360 с.

Семінарське заняття № 3

Тема: Основні психологічні категорії керівництва

Вид заняття: семінар-диспут

Методи: бесіда, діагностика знань, психологічне дослідження, самостійна робота

Мотивація навчання особистісне і професійне самовдосконалення

Мета: *знати* основні психологічні категорії керівництва

вміти визначати рівень здібностей до управлінської діяльності, професійно-ділових, морально-комунікативних, адміністративно-упорядницьких якостей керівника

Актуалізація опорних знань : контрольні запитання (тестовий контроль) до теми «Психологічні особливості, авторитет та влада керівника».

План

1. Психологічні критерії здатності до лідерства і керівництва.
2. Професійно-ділові якості керівника.
3. Морально-комунікативні якості керівника.
4. Адміністративно-упорядницькі якості керівника.
5. Шляхи розвитку особистості керівника і підлеглого.

Основні поняття: вплив, влада, лідерство, авторитет, стиль керівництва.

Узагальнення вивченого: виконання вправ, робота з психологічними тестами

Завдання для підготовки до семінарського заняття:

I. З метою узагальнення вивченого, успішного виконання вправ, психологічних та контрольних тестів, опрацювавши конспект лекції та рекомендовану літературу, знати відповіді на запропоновані запитання.

Контрольні запитання до теми

1. Охарактеризуйте основні психологічні категорії керівництва.
2. Назвіть та охарактеризуйте теорії лідерства (керівництва). Проаналізуйте психологічні критерії здатності до лідерства і керівництва.
3. Назвіть та охарактеризуйте типи керівників.
4. Охарактеризуйте владу як важливий чинник впливу керівника на підлеглих.
5. Які психологічні особливості форм влади?
6. Проаналізуйте структуру та основні психологічні характеристики авторитету.
7. Які є види псевдоавторитетів та причини їх виникнення?

II. Опрацювавши рекомендовану літературу, законспектувати та підготувати виступи відповідно до плану семінарського заняття.

Література:

1. Крушельницька Я.В. Фізіологія і психологія праці: Навч.-метод. посібник для самостійного вивчення дисципліни /Я.В. Крушельницька. – Київ: КНЕУ, 2002. - с.
2. Орбан-Лембрик Л.Е. Психологія управління: Посібник. – К.: Академвидав, 2003. – С. 164-234 (Альма-матер).
3. Цимбалюк І.М. Психологія управління: Навч. посіб. – К.: ВД «Професіонал», 2008. – С.127-165
4. Психологія: Підручник/ Ю.Л. Трофімов, В.В. Рибалка, П.А. Гончарук та ін.; за ред. Ю.Л. Трофімова. – 4-те вид., стереотип. – К.: Либідь, 2003. – С. 134-143.
5. Якубовська С.С. Психологія управління: Навч. посібник / С.С. Якубовська. – Рівне: НУВГП, 2010. – 360 с.

Семінарське заняття № 4

Тема: Основні форми, стратегії і тактики ділового спілкування в психології трудових відносин

Вид заняття: семінар - практикум

Методи: бесіда, діагностика знань, психологічне дослідження, самостійна робота

Мета: *знати* основні форми, стратегії і тактики ділового спілкування в психології управління;

вміти застосовувати отримані знання в професійній діяльності

Мотивація навчання особистісне і професійне самовдосконалення

Актуалізація опорних знань : контрольні запитання (тестовий контроль) до теми «**Психологія ділового спілкування керівника**»

План

1. Основні форми ділового спілкування в психології управління.
2. Монологічні форми ділового спілкування в психології управління.
3. Діалогічні форми ділового спілкування в психології управління.
4. Моно-діалогічні форми ділового спілкування в психології управління.
5. Основні стратегії і тактики ділового спілкування в психології управління.

Основні поняття: монологічні, діалогічні, моно-діалогічні форми, стратегії, тактики ділового спілкування в психології управління.

Узагальнення вивченого: діагностика знань, виконання вправ, робота з психологічними тестами.

Завдання для підготовки до семінарського заняття:

I. З метою узагальнення вивченого, успішного виконання вправ, психологічних та контрольних тестів, опрацювавши конспект лекції та рекомендовану літературу, знати відповіді на запропоновані запитання.

Контрольні запитання до теми

1. Розкрийте поняття «спілкування», «ділове спілкування».
2. Охарактеризуйте функції управлінського спілкування.
3. Проаналізуйте складові комунікативних здібностей.

4. Які є рольові поведінки в діловому спілкуванні?

5. Назвіть та охарактеризуйте стилі управлінського спілкування.

6. Яка роль засобів спілкування?

7. Назвіть та проаналізуйте основні форми, стратегії і тактики ділового спілкування.

8. Які закономірності успішного ділового спілкування?

9. Назвіть правила етикету ділової людини.

II. Опрацювавши рекомендовану літературу, законспектувати та підготувати виступи відповідно до плану семінарського заняття.

Література:

1. Крушельницька Я.В. Фізіологія і психологія праці: Навч.-метод. посібник для самостійного вивчення дисципліни /Я.В. Крушельницька. – Київ: КНЕУ, 2002. - с.
2. Орбан-Лембрик Л.Е. Психологія управління: Посібник. – К.: Академвидав, 2003. – С.353-386 (Альма-матер).
3. Цимбалюк І.М. Психологія управління: Навч. посіб. – К.: ВД «Професіонал», 2008. – С.242-258.
4. Психологія: Підручник/ Ю.Л. Трофімов, В.В. Рибалка, П.А. Гончарук та ін.; за ред. Ю.Л. Трофімова. – 4-те вид., стереотип. – К.: Либідь, 2003. – 560 с.
5. Якубовська С.С. Психологія управління: Навч. посібник / С.С. Якубовська. – Рівне: НУВГП, 2010. – 360 с.

Семінарське заняття № 5

Тема: Основні тактики та стилі поведінки керівника в конфліктних ситуаціях

Вид заняття: семінар-практикум

Методи: бесіда, діагностика знань, психологічне дослідження, самостійна робота

Мотивація навчання особистісне і професійне самовдосконалення

Мета: знати шляхи розв'язання конфліктних ситуацій, стилі поведінки керівника в конфліктах, зміст стратегій відновлення

стосунків;

вміти застосовувати стратегії відновлення стосунків, стилі поведінки в конфлікті відповідно до ситуації, що склалася.

Актуалізація опорних знань : контрольні запитання (тестовий контроль) до теми «**Психологічні основи поведінки керівника в конфліктних ситуаціях**»

План

1. Шляхи розв'язання конфліктних ситуацій.
2. Стилi поведінки в конфліктних ситуаціях
3. Тактики розв'язання конфліктів.
4. Стратегії відновлення стосунків.

Основні поняття: конфлікт, стилі поведінки в конфлікті, тактики розв'язання конфліктів, стратегії відновлення стосунків.

Узагальнення вивченого: виконання вправ, робота з психологічними тестами

Завдання для підготовки до семінарського заняття:

I. З метою узагальнення вивченого, успішного виконання вправ, психологічних та контрольних тестів, опрацювавши конспект лекції та рекомендовану літературу, знати відповіді на запропоновані запитання.

Контрольні запитання до теми

1. Назвіть основні категорії конфлікту.
2. Проаналізуйте структуру конфлікту.
3. Охарактеризуйте динаміку конфлікту.
4. Які функції конфлікту?
5. Назвіть та охарактеризуйте види конфліктів в організаціях та у сфері управління.
6. Назвіть та проаналізуйте причини ділових і міжособистісних конфліктів.
7. Які шляхи розв'язання конфліктних ситуацій?
8. Назвіть прояви та ознаки конфліктних ситуацій в колективі.

9. Охарактеризуйте стилі поведінки в конфліктних ситуаціях.

10. Охарактеризуйте тактики розв'язання конфлікту.

II. Опрацювавши рекомендовану літературу, законспектувати та підготувати виступи відповідно до плану семінарського заняття.

Література:

1. Дункевич Т.В. Конфліктологія з основами психології управління: Навч. посібник / Т.В. Дункевич. – Київ: ЦНЛ, 2005. – 120 с.
2. Крушельницька Я.В. Фізіологія і психологія праці: Навч.-метод. посібник для самостійного вивчення дисципліни / Я.В. Крушельницька. – Київ: КНЕУ, 2002. - 367 с.
3. Орбан-Лембрик Л.Е. Психологія управління: Посібник. – К.: Академвидав, 2003. – С.353-386 (Альма-матер).
4. Цимбалюк І.М. Психологія управління: Навч. посіб. – К.: ВД «Професіонал», 2008. – С.242-258.
5. Психологія: Підручник/ Ю.Л. Трофімов, В.В. Рибалка, П.А. Гончарук та ін.; за ред. Ю.Л. Трофімова. – 4-те вид., стереотип. – К.: Либідь, 2003. – 560 с.
6. Якубовська С.С. Психологія управління: Навч. посібник / С.С. Якубовська. – Рівне: НУВГП, 2010. – 360 с.

Семінарське заняття № 6

Тема: Психологічні функції колективу як об'єкта трудових відносин сфери рибогосподарських підприємств

Вид заняття: семінар - розгорнута бесіда

Методи: бесіда, діагностика знань, психологічне дослідження, самостійна робота

Мета: *знати* закономірності функціонування малих груп, критерії характеристики управлінського колективу; *знати* визначення понять: психологічна сумісність, психологічний клімат

вміти застосовувати отримані знання в професійній діяльності.

Мотивація навчання особистісне і професійне

Актуалізація опорних знань : контрольні запитання (тестовий контроль) до теми «**Психологічні функції колективу як об'єкта управління**»

План

1. Закономірності функціонування малих груп.
2. Колектив як найвищий рівень розвитку групи.
3. Фактори, які сприяють ефективній діяльності групи. Психологія відповідальності в організації
4. Психологічний клімат, його оцінка та формування.
Чинники, що сприяють формуванню сприятливого психологічного клімату в колективі.

Основні поняття: соціальні групи, колектив, управлінський колектив, психологічна сумісність, згуртованість, психологічний клімат.

Узагальнення вивченого: діагностика знань, виконання вправ, робота з психологічними тестами.

Завдання для підготовки до семінарського заняття:

1. З метою узагальнення вивченого, успішного виконання вправ, психологічних та контрольних тестів, опрацювавши конспект лекції та рекомендовану літературу, знати відповіді на запропоновані запитання.

Контрольні запитання до теми

1. Охарактеризуйте психологічні аспекти організації в управлінні.
2. Зробіть аналіз психологічної характеристики групи як структурного елементу організації.
3. Проаналізуйте психологічні особливості колективної діяльності в організації.
4. Назвіть та охарактеризуйте класифікацію і види колективів.
5. Які шляхи формування колективу?
6. Розкрийте психологічні аспекти відповідальності в організації.

7. Розкрийте сутність соціально-психологічного клімату в колективі.

8. Охарактеризуйте типи взаємин, які можуть переважати у формуванні мікроклімату.

9. Як підвищення ефективності вертикальних і горизонтальних службових взаємовідносин впливають на психологічний клімат в колективі. Які установки для його покращення Ви використаєте?

10. Які особливості й ознаки сприятливого соціально-психологічного клімату?

11. Які чинники сприяють формуванню сприятливого психологічного клімату в колективі?

II. Опрацювавши рекомендовану літературу, законспектувати та підготувати виступи відповідно до плану семінарського заняття.

Література:

1. Дункевич Т.В. Конфліктологія з основами психології управління: Навч. посібник / Т.В. Дункевич. – Київ: ЦНЛ, 2005. – 120 с.
2. Крушельницька Я.В. Фізіологія і психологія праці: Навч.-метод. посібник для самостійного вивчення дисципліни / Я.В. Крушельницька. – Київ: КНЕУ, 2002. - с.
3. Орбан-Лембрик Л.Е. Психологія управління: Посібник. – К.: Академвидав, 2003. – С.353-386 (Альма-матер).
4. Цимбалюк І.М. Психологія управління: Навч. посіб. – К.: ВД «Професіонал», 2008. – С.242-258.
5. Психологія: Підручник/ Ю.Л. Трофімов, В.В. Рибалка, П.А. Гончарук та ін.; за ред. Ю.Л. Трофімова. – 4-те вид., стереотип. – К.: Либідь, 2003. – 560 с.
6. Якубовська С.С. Психологія управління: Навч. посібник / С.С. Якубовська. – Рівне: НУВГП, 2010. – 360 с.

II. Опрацювавши рекомендовану літературу, законспектувати та підготувати виступи відповідно до плану семінарського заняття.

5. Завдання для самостійної роботи

№	Назва теми
---	------------

З/П	Тема
1.	Шляхи формування і розвитку особистості службовця
2.	Теорії лідерства (керівництва). Види псевдоавторитетів та причини їх виникнення
3.	Творчий характер процесу прийняття рішень. Етичність у прийнятті рішень.
4.	Основні форми, стратегії і тактики ділового спілкування
5.	Шляхи розв'язання конфліктних ситуацій в колективі сфери рибогосподарських підприємств
6.	Психологія відповідальності в організації сфери рибогосподарських підприємств

Оформлення звіту про самостійну роботу

Підсумком самостійної роботи вивчення дисципліни «Психологія трудових відносин рибогосподарських колективів» є складання письмового звіту за темами, вказаними в п. 6.

Захист звіту про самостійну роботу відбувається у терміни, обумовлені студентом і викладачем.

Види самостійної роботи

1. Захист звіту про самостійну роботу
2. Психологічний портрет майбутнього фахівця.
3. Презентація наукового фільму.
4. Презентація першоджерел.
5. Презентація наукової статті.
6. Написання наукової статті для публікації.
7. Підготовка виступу на студентську конференцію.
8. Участь в олімпіаді з психології трудових відносин.

6. Методи контролю

Поточний контроль знань студентів з навчальної дисципліни проводиться в письмовій формі. Контрольні завдання за змістовим модулем включають тестові питання (одна правильна відповідь з

чотирьох запропонованих) або білет з двох питань теоретичної частини і питання практичної частини.

Контроль самостійної роботи проводиться:

- з лекційного матеріалу – шляхом перевірки конспектів;

- з семінарських занять – на основі перевірки конспектів та виконаних завдань.

Усі форми контролю включено до 100-бальної шкали оцінки.

Оцінювання результатів поточної роботи (завдань, що виконуються на семінарських заняттях, результати самостійної роботи студентів) проводиться за такими критеріями:

1. Завдання до семінарського заняття (у % від кількості балів, виділених на завдання із заокругленням до цілого числа):

0% – завдання не виконано;

40% – завдання виконано частково та містить суттєві помилки методичного або розрахункового характеру;

60% – завдання виконано повністю, але містить суттєві помилки у розрахунках або в методиці;

80% – завдання виконано повністю і вчасно, проте містить окремі несуттєві недоліки (розмірності, висновки, оформлення тощо);

100% – завдання виконано правильно, вчасно і без зауважень.

2. Ситуаційні вправи, психолого-педагогічні дослідження та інші завдання творчого характеру (у % від кількості балів, виділених на завдання із заокругленням до цілого числа):

0% – завдання не виконано;

40% – завдання виконано частково, висновки не аргументовані і не конкретні, звіт підготовлено недбало;

60% – завдання виконано повністю, висновки містять окремі недоліки, судження студента не достатньо аргументовані, звіт підготовлено з незначним відхиленням від вимог;

80% – завдання виконано повністю і вчасно, проте містить окремі несуттєві недоліки не системного характеру;

100% – завдання виконано правильно, вчасно і без зауважень.

Сума балів за всі форми навчальної діяльності

Сума балів за всі форми навчальної діяльності	Для заліку
90 – 100	зараховано

82 – 89	
74 – 81	
64 – 73	
60 – 63	
35 – 59	не зараховано з можливістю повторного складання
0 – 34	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

7. Питання до модульного контролю з дисципліни «Психологія трудових відносин»

Модуль №1

1. Психологія трудових відносин як галузь психологічної науки.
2. Історія, наукові напрями, предмет, об'єкт, завдання трудових відносин, її сучасний стан розвитку.
3. Структура, функції та основні категорії психології управління.
4. Зв'язок психології управління з іншими науками, галузі психології управління.
5. Методологічні засади психології трудових відносин.
6. Методи психології психології трудових відносин.
7. Поняття про особистість. «Людина», «індивід», «особистість», «індивідуальність»: співвідношення понять.
8. Основні вітчизняні та зарубіжні підходи до вивчення особистості.
9. Структура особистості службовця. Спрямованість особистості.
10. Загальнолюдські властивості.
11. Індивідуально-психологічні риси особистості службовця.
12. Шляхи формування і розвитку особистості службовця.
13. Поняття керівництво. Основні психологічні категорії керівництва.
14. Теорії лідерства (керівництва). Психологічні критерії здатності до лідерства і керівництва. Типи керівників.
15. Влада і авторитет – важливі чинники впливу керівника на підлеглих. Психологічні особливості форм влади.
16. Авторитет керівника. Структура та основні психологічні характеристики авторитету. Псевдоавторитети, їх види і причини виникнення.

17. Поняття «управлінське рішення». Класифікація і види управлінських рішень, їх психологічні особливості.
18. Психологічний аспект форм і методів прийняття рішень.
19. Організація та контроль виконання рішень в психологічному вимірі.
20. Творчий характер процесу прийняття рішень.
21. Етичність у прийнятті рішень.

Модуль № 2

22. Поняття про спілкування. Ділове спілкування. Функції спілкування.
23. Види, рольова поведінка, стилі ділового спілкування.
24. Засоби спілкування.
25. Основні форми, стратегії і тактики ділового спілкування
26. Закономірності успішного спілкування. Етикет ділової людини.
27. Поняття про конфлікт. Структура конфлікту. Динаміка конфлікту.
28. Функції та типологія конфліктів. Конфлікти в організаціях та у сфері управління. Причини службових конфліктів.
29. Шляхи розв'язання конфліктних ситуацій в колективі. Основні тактики та стилі поведінки керівника в конфліктних ситуаціях.
30. Відновлення стосунків. Коригування ставлення.
31. Психологія організації в управлінні. Соціально-психологічні функції організації.
32. Психологічна характеристика групи як структурного елементу організації.
33. Психологічні особливості колективної діяльності в організації.
34. Класифікація і види колективів. Шляхи формування колективу.
35. Психологія відповідальності в організації
36. Сутність соціально-психологічного клімату в колективі.
37. Підвищення ефективності вертикальних і горизонтальних службових взаємовідносин як умова сприятливого психологічного клімату.
38. Особливості й ознаки сприятливого соціально-психологічного клімату.
39. Чинники, що сприяють формуванню сприятливого психологічного клімату в колективі.
40. Ортобіоз керівника.

8. Рекомендована література

Базова

1. Дункевич Т.В. Конфліктологія з основами психології управління: Навч. посібник / Т.В. Дункевич. – Київ: ЦНЛ, 2005. – 120 с.
2. Крушельницька Я.В. Фізіологія і психологія праці: Навч.-метод. посібник для самост. вивчення дисциплін.-Київ:КНЕУ,2002. – 182 с.
3. Орбан-Лембрик Л.Е. Психологія управління: Посібник / Л.Е. Орбан-Лембрик. – К.: Академвидав, 2003. – 568 с. (Альма-матер).
4. Якубовська С.С. Психологія управління: Навч. посібник / С.С. Якубовська. – Рівне: НУВГП, 2010. – 360 с.

Допоміжна

1. Бенеш Г. Психологія: dtv-Atlas: Довідник: Пер. з нім. / Худож. Герман і Катаріна фон Заальфельд; Наук. ред. пер. В.О. Васютинський / Г. Бенеш. – К.: Знання-Прес, 2007. – 510 с.: іл.
2. Державна національна програма «Освіта» (Україна ХХІ століття). – К., 1994.
3. Закон України «Про освіту» (від 23 березня 1996р.); доповнення та зміни до Закон України «Про вищу освіту» (від 17 січня 2002 р.)
4. Ложкін Г.В., Пов'якель Н.І. Психологія конфлікту: теорія і сучасна практика: Навчальний посібник / Г.В. Ложкін. – К.: ВД «Професіонал», 2006. – 416 с.
5. М'ясоїд П.А. Загальна психологія: Навч. посіб. – 3-тє вид., випр. / П.А. М'ясоїд – К.: Вища шк., 2004. – 487 с.
6. Максименко С.Д. Загальна психологія: Навчальний посібник / С.Д. Максименко. – Видання друге, перероблене та доповнене. – К.: «Центр навчальної літератури», 2004. – 272 с.
7. Мельник Л. П. Психологія управління: Курс лекцій. — 2-ге вид., стереотип./ Л.П. Мельник. — К.: МАУП, 2002. — 176 с.
8. Менегетти Антонио. Психологія лідера/ Пер. с итальянского Славянской ассоциации Онтопсихологии. Изд. 30е, исправленное ы дополненное/ Антонио Менегетти. – М.: ННБФ

9. Павелків Р.В. Загальна психологія. Підручник / Р.В. Павелків. – К., 2004. – 506 с.
10. Психологія: Підручник / Ю.Л. Трофімов, В.В. Рибалка, П.А. Гончарук та ін.; за ред. Ю.Л. Трофімова. – 4-те вид., стереотип. – К.: Либідь, 2003. – 560 с.
11. Сисоєва С.О., Поясок Т.Б. Психологія та педагогіка: Підручник для студентів вищих навчальних закладів непедагогічного профілю традиційної та дистанційної форм навчання / С.О. Сисоєва, Т.Б. Поясок. – К.: Міленіум, 2005. – 520 с.
12. Стейн Стівен Дж., Бук Говард І. Переваги EQ: Емоційний інтелект та ваші успіхи / Пер. з англ./ Дж. Стейн Стівен, І. Бук Говард. – Днепропетровськ: Баланс Бізнес Букс, 2007. – 384 с.
13. Філоненко М.М. Психологія спілкування. Підручник / М.М. Філоненко. – К.: Центр учбової літератури, 2008. – 224 с.
14. Ходаківський, Є. І. Психологія управління : підручник / Є. І. Ходаківський, Ю. В. Богоявленська, Т. П. Грабар ; ред. Є. І. Ходаківський. — 3-те вид., перероб. та доп. — К. : Центр учбової літ-ри, 2011. — 664 с.
15. Цимбалюк І.М. Психологія управління: Навч. посіб. / І.М. Цимбалюк – К.: ВД «Професіонал», 2008. – 624 с.

9. Інформаційні ресурси

1. Освітньо-професійна програма підготовки бакалавра, спеціаліста і магістра всіх напрямків – К., 2002. – ПП. 13, С. 197.
2. Кабінет Міністрів України / [Електронний ресурс] - Режим доступу: <http://www.kmu.gov.ua/>
3. Законодавство України / [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://www.rada.kiev.ua/>
4. Державний комітет статистики України / [Електронний ресурс]
5. Національна бібліотека ім.В.І.Вернадського / [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://www.nbuv.gov.ua/>
6. Обласна наукова бібліотека (м.Рівне, майдан Короленка,6 / [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://www.libr.rv.ua/>
7. Рівненська централізована бібліотечна система (м.Рівне, вул. Київська,44)/ [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://www.cbc.rv.ua/>

Національний університет

водного господарства

та природокористування

8. Наукова бібліотека НУВГП (м.Рівне, вул. Олекси Новака, 75) / [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://nuwm.edu.ua/naukova-biblioteka> (інформаційні ресурси у цифровому репозиторії)
9. www.mon.gov.ua

Національний університет
водного господарства
та природокористування